

הנרטיב הנוצרי באמנות: טקסט ודימוי

Christian Narrative in the Visual Arts: Text and Image

0821-1314-01

סמסטר ב', תשע"ד

ד"ר גיל פישהוף

שיעור ליבה (חתך)

שעות קבלה של המרצה ומיקום: לפי תיאום טלפוני מראש

טלפון: 052-3807967

דוא"ל: fishhofg@post.tau.ac.il

תיאור הקורס:

ההיסטוריה הקדושה הנוצרית, ובמרכזה התגשמותו של ישו בבשר, מותו ותחייתו, מהווה יסוד מרכזי של התרבות המערבית, ושל האמנות המערבית בתקופות השונות. אין ספור יצירות הוקדשו לתיאור רגעי המפתח של חייו של ישו, כמו גם של חייה של המדונה ושל הקדושים השונים, ומסורות התיאור אשר נוצרו היוו מקור מרכזי להתייחסות גם עבור אמנים אשר תיארו נושאים אחרים, לאו דווקא מן ההיסטוריה הקדושה.

קורס זה יבקש ללמוד את אופני תיאוריהם של פרקים מרכזיים מן הנרטיב הנוצרי באמנות, ולעמוד אחר ההקשרים המורכבים שבין המסורות הטקסטואליות – בהן הברית הישנה והחדשה, האפוקריפה, וכתבי אבות הכנסייה והתיאולוגים הנוצרים – לבין הייצוג החזותי של עיקרי ההיסטוריה הקדושה הנוצרית. כל אלו יבחנו מתוך שורה של מתודות ובהן איקונוגרפיה, גישות נרטולוגיות, סמיוטיקה ועוד.

The Christian *Sacred History* – with the Incarnation, Crucifixion and Resurrection of Christ at its core – constitutes a central foundation of western culture, and of western art. Countless artworks were dedicated to the portrayal of the life of Christ, as well as to the life of the Madonna and the different saints. In turn, the iconographic traditions developed for the portrayal of these subjects became a central source of reference for artists depicting other subjects, not necessarily related to the Christian *Sacred History*. This class wishes to study the pictorial and iconographical traditions developed for the portrayal of central chapters of the Christian narrative, and investigate the complex relations between the textual sources – amongst them the Old and New Testaments, the Apocrypha, and the writings of the fathers of the Church and of Christian Exegetics – and between the visual representations of these fundamental Christian

episodes. All these will be studied using different methods, including iconography, narratology, and semiotics.

The issues to be discussed include:

1. The Incarnation and Nativity and their portrayal.
2. The Passion and Resurrection.
3. The Trinity
4. The Virgin
5. Aspects of the portrayal of Saints

מרכיבי הציון:

10% בוחן התמצאות בברית החדשה;
90% בחינה סופית.

בין הנושאים שיבקש הקורס לבחון:

(רשימת הקריאה הספציפית לכל מפגש תוגדר במהלך הסמסטר)

א. התגשמותו של ישו בבשר ולידתו, ומסורות תיאוריהם

Kalavrezou, I., "Images of the Mother: When the Virgin Mary became *Meter Theou*", *Dumbarton Oaks Papers* 44 (1990), pp. 165-172.

Mathews. T. F. and Muller. N., "Isis and Mary in Early Icons", in: *Mother of God: Representations of the Virgin in Byzantine art*, ed. M. Vassilaki, Milano, 2000, pp. 3-9.

ב. תיאור ייסוריו של ישו ומותו

Barasch, M., *Gestures of Despair in Medieval and Early Renaissance Art*, New York, 1976.

Chazelle, C., *The Crucified God in the Carolingian Era: Theology and Art of Christ's Passion*, Cambridge, 2001.

Chazelle, C., *The Cross, the Image, and the Passion in Carolingian Thought and Art*, Ann Arbor, MI, 1990 (1985).

Derbes, A., *Picturing the Passion in Late Medieval Italy – Narrative Painting, Franciscan Ideologies and the Levant*, Cambridge, 1996.

Ferber, S., "Crucifixion Iconography in a Group of Carolingian Ivory Plaques", *The*

Art Bulletin 48 (1966), pp. 323-334.

Fulton, R., *From Judgment to Passion: Devotion to Christ and the Virgin Mary, 800-1200*, New York, 2002.

Marrow, J., *Passion Iconography in Northern art of the late Middle Ages and Early Renaissance*, Brussels, 1979.

Ross, E. M., " 'She Wept and Cried Right Loud for Sorrow and for Pain' - Suffering, the Spiritual Journey and Women's Experience in Late Medieval Mysticism", in: *Maps of Flesh and Light: The Religious Experience of Medieval Women Mystics*, ed. U. Wiethaus, Syracuse, NY, 1993, pp. 45-59.

van Os, H (ed.), *The Art of Devotion in the Late Middle Ages in Europe*, Princeton, NJ, 1994, ch. 3 ("Devotional Themes"), pp. 87-130.

ג. מריה – פרקים בתיאורה של אם האלוהים

Daley, B. E., "The 'Closed Garden' and the 'Sealed Fountain': Song of Songs 4:12 in the Late Medieval Iconography of Mary", in: *Medieval Gardens, Dumbarton Oaks Colloquium on the History of Landscape Architecture*, ed. E. B. MacDougall, Washington D. C., 1986, pp. 255-278.

Katzenellenbogen, A., *The Sculptural Programs of Chartres Cathedral: Christ, Mary, Ecclesia*, New York, 1964.

Mayberry, N., "The Controversy over the Immaculate Conception in Medieval and Renaissance Art, Literature and Society", *Journal of Medieval and Renaissance Studies* 21/2 (1991), pp. 207-224.

Pelikan, J., *Mary: Images of the Mother of Jesus in Jewish and Christian Perspective*, Minneapolis, 1986.

Pelikan, J., *Mary through the Centuries: Her Place in the History of Culture*, New Haven, 1996.

Rubin, M., "Mary", *History Workshop Journal* 58 (2004), pp. 1-16.

Spitzer, L., "The Cult of the Virgin and Gothic Sculpture: Evaluating Opposition in the Chartres West Facade Capital Frieze", *Gesta* 33/2 (1994), pp. 132-150.

Warner, M., *Alone of All Her Sex: the Myth and the Cult of the Virgin Mary*, New York, 1983.

ד. היבטים בתיאור חיי הקדושים הנוצריים

Abou-el-Haj, B. F., "The Audiences for the Medieval Cult of Saints", *Gesta* 30:1 (1991), pp. 3-15.

Abou-el-Haj, B. F., *The Medieval Cult of Saints: Formations and Transformations*, Cambridge, 1994.

Gardner, J., "Stone Saints: Commemoration and Likeness in Thirteenth-century Italy, France, and Spain", *Gesta*, 46/2 (2008), pp. 121-134.

Hahn, C., "Picturing the Text: Narrative in the Life of the Saints", *Art History*, 13/1 (1990), pp. 1-33.

Hahn, C., *Portrayed on the Heart: Narrative Effect in Pictorial Lives of Saints from the Tenth Through the Thirteenth Century*, Berkeley, CA, 2001.

Reinburg, V., "Praying to Saints in the Late Middle Ages", in: *Saints Studies in Hagiography*, ed. S. Sticca, Binghamton, NY, 1996, pp. 269-282.

Sanchez Ameijeiras, R., "Imagery and Interactivity: Ritual Transaction at the Saint's Tomb", in: *Decorations for the Holy Dead: Visual Embellishments on Tombs and Shrines of Saints*, eds. S. Lamia and E. Valdez del Alamo, Turnhout, 2002, pp. 21-38.

ספרות כללית: איקונוגרפיה נוצרית

כנען-קדר, נ., *האמנות הנוצרית בימי הביניים – מושגי יסוד*, ספריית "אוניברסיטה משודרת", תל-אביב, 1990.

כנען-קדר, נ., *האישה ודימויה באמנות ימי הביניים*, ספריית "אוניברסיטה משודרת", תל-אביב, 1998.

Belting, H., *Likeness and Presence: A History of the Image before the Era of Art*, trans. E. Jephcott, Chicago, IL, 1994.

Cross, F.L. (ed.), *The Oxford Dictionary of Christian Church*, Oxford, 1974.

Grabar, A., *Christian Iconography – A Study of Its Origins*, Princeton, NJ, 1980 (1968).

Jensen, R. M., *Face to Face: Portraits of the Divine in Early Christianity*, Minneapolis, 2005.

Hall, J., *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*, London, 1974.

Kessler, H., *Seeing Medieval Art*, Peterborough, Ontario, 2004.

Kessler, H., *Spiritual Seeing, Picturing God's Invisibility in Medieval Art*, Philadelphia, 2000.

Livingstone, E. A., *The Concise Oxford Dictionary of the Christian Church*, Oxford, 1977.

Réau, L., *Iconographie de l'art chrétien*, Paris, 1959.

Schiller, G., *Iconography of Christian Art*, 2 vols., trans. J. Seligman, London, 1971-1972 (1966).

Walter, C., *Pictures as Language: How the Byzantines Exploited Them*, London, 2000.

ספרות כללית: טקסט ודימוי

Acton, M., *Learning to Look at Paintings*, London, 1997.

Acton, M., *Learning to Look at Modern Art*, London, 2004.

Arnheim, R., *Visual Thinking*, London, 1970.

Arnheim, R., *Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye*, New version, exp. & rev., Berkeley, CA, 1974.

Bal, M., *A Mieke Bal Reader - Part 3 - Visual Analysis*, Chicago and London, 2006.

Belting, H., *An Anthropology of Images: Picture, Medium, Body*, trans. T. Dunlap, Princeton, NJ, 2011.

Cobley, P., *The Routledge Companion to Semiotics*, London and New York, 2010.

Gage, J., *Colour and Culture: Practice and Meaning from Antiquity to Abstraction*, London, 1993.

Gage, G., *Color and Meaning*, Berkeley, CA, 2008.

Gombrich, E. H., *Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation*, London, 1962.

Gombrich, E. H., *Art, Perception and Reality*, Baltimore, 1972.

Gombrich, E. H., *The Image and the Eye: Further Studies in the Psychology of Pictorial Representation*, Oxford, 1982.

Kemp, M., *The Science of Art: Optical Themes in Western Art from Brunelleschi to Seurat*, New Haven, 1990.

Kemp, M., *Visualizations: the Nature Book of Art and Science*, 2000.

Kepes, G., *Language of Vision*, Chicago, 1967.

Mitchell, W. J. T., *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, Chicago, IL, 1994.

Mitchell, W. J. T., *Iconology: Image, Text, Ideology*, Chicago, 1986.

Mitchell, W. J. T., *The Language of Images*, Chicago, 1980.

Nelson, R. S. and Shiff R. (eds.), *Critical Terms for Art History*, Chicago, IL, 2003 (1996).

Panofsky, E., *Studies in Iconology: Humanistic Themes in the Art of the Renaissance*, New York, 1967.

Pleij, H., *Colors Demonic and Divine - Shades of Meaning in the Middle Ages and After*, New York, 2004.

Schapiro, M., *Words and Pictures: On the Literal and the Symbolic in the Illustration of a Text*, The Hague, 1973.

Schechter, M., *Semiotics and Art Theory: Between Autonomism and Contextualism*, Wurzburg, 2008.

פנופסקי, א'. "איקונוגרפיה ואיקונוולוגיה – הקדמה", מתוך: מחקרים באיקונוולוגיה – נושאים הומניסטיים בחקר אמנות הרנסנס, תרגמה דניאלה אתגר. – **תדפיס אלקטרוני בספריית אוניברסיטת תא.**

שפירו, מ', "סגנון" בתוך: מ' שפירו, מבחר מאמרים בתולדות האמנות, עורך: מוטי עמר, אוניברסיטת תל אביב, 2003, עמודים 4-21.